

Результати аудиту ефективності у КП «Київпастранс».

В ході аудиту встановлено, що діяльність КП «Київпастранс» була непрозорою і тінізованою на багатьох етапах гоподарювання та управлінського контролю, сповнена недоліків та відхилень, що призвело до фактів та ризиків виникнення марнотратства, неефективного та неправомірного використання комунального майна, грошових та інших ресурсів, зловживань та значних недоотримань доходів, як підприємством, так і бюджетом м. Києва, на загальну суму 311,8 млн. грн., з них оціночно втрати склали 88,3 млн. грн. та ризик можливих втрат – 223,5 млн. гривень.

Як наслідок, мали місце щорічне погіршення фінансового результату, накопичення боргів, значне фінансове навантаження на бюджет м. Києва, незадовільний стан більшості рухомого складу громадського транспорту, несвоєчасні виплати заробітної плати, значні заборгованості по сплаті обов'язкових платежів до бюджету м. Києва тощо.

Так, проведеним дослідженням правильності відображення господарських операцій за даними синтетичного обліку та фінансової звітності встановлено непоодинокі випадки недотримання вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», П(с)БО №7 «Основні засоби» та Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, затвердженої наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 №291, які призвели до викривлення фінансової звітності та надання користувачам для прийняття рішень неправдивої і упередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства, зокрема:

- відсутність належного рівня контролю за станом формування фінансової звітності та достовірністю внесення до останньої консолідованих даних призвело до виникнення фактів розбіжностей (як завищення так і заниження вартості основних засобів) у річній фінансовій звітності дослідженого періоду. На момент проведення аудиту підприємством вживаються заходи із впровадження консолідованої системи бухгалтерського обліку;
- недостовірно відображено вартість активів у розрізі субрахунків бухгалтерського обліку;
- протягом останніх років, не проводилася дооцінка основних засобів у відповідність до їхньої реальної ринкової вартості, що призвело до необ'єктивної оцінки справедливої вартості активів підприємства;
- з 2002 року не вжито заходів щодо списання будинків та споруд, які фактично знесені під час проведення реконструкції трамвайного депо, в результаті чого завищено в обліку вартість активів на 4,4 млн. грн.;
- відображення за даними бухгалтерського обліку господарських операцій, здійснених у попередніх періодах, призвело до завищення у 2013 році облікових витрат на суму 2,8 млн. грн. та завищення розміру збитку на вказану суму;
- в 2013 році витрати 15,6 млн. грн. на виконання робіт з модернізації та капітального ремонту салонів вагонів електропоїздів не віднесені до складу вартості основних засобів, внаслідок чого занижено вартість активів підприємства та завищено розмір збитків на вказану суму.

З метою встановлення ризиків та відхилень, що впливають на повноту фінансових надходжень, проведено відповідний аналіз, яким встановлено як потенційні джерела наповнення дохідної частини підприємства, так і ризики створення додаткового навантаження на бюджет міста Києва.

Так, встановлено, що внаслідок незваженого підходу Департаменту транспортної інфраструктури до проведення конкурсів та відсутності у підприємства ефективного аналітичного підходу до питання концентрації оптимальної кількості транспорту на економічно вигідних маршрутах, склалася ситуація, коли близько 70% маршрутів (120 од.) КП «Київпастранс» дублюються приватними перевізниками, які мають на 23% (295 од.) більше транспортних засобів ніж комунальне підприємство. Зазначене свідчить про наявність економічної вигоди у використанні таких маршрутів та попиту у транспортних послугах, який не задоволено транспортом підприємства (при наявності у останнього такого потенціалу за

рахунок активізації роботи з проведення ремонтів автобусного парку в кількості 252 од.) та призводить до недоотримання доходів підприємством.

Відсутність у КП «Київпастранс» технологічного ресурсу для здійснення фіксації фактично перевезених авто - та електротранспортом пасажирів (в т.ч. безоплатних) призвела до можливості маніпулювання показниками кількості перевезених пасажирів.

Так, підприємством, при наявності аналітичних показників, отриманих за результатами фактичних обстежень пасажиропотоків, при обрахунку суми компенсації за пільговий проїзд окремих категорій громадян застосовано статистичні коефіцієнти, які є значно вищими, що, як наслідок, призвело до необ'єктивного завищення обсягу потреби в бюджетному фінансуванні на вказані цілі розрахунково на 171,7 млн. грн. (2013-2014 роки). Підприємством протягом листопада-грудня 2014 року вживались заходи із коригування розрахункової потреби у бюджетному фінансуванні на 2014 бюджетний рік, відповідно проведеним дослідженням. З початку 2015 року для розрахунків використовується аналітичний коефіцієнт, чим усунуто ризики втрат на майбутнє.

Крім того, аналізом ефективності функціонування системи внутрішнього контролю в частині обліку проїзних документів встановлено ризики недоотримання підприємством коштів, а також порушення та недоліки на загальну суму 1,63 млн. грн.

Інша вагома сфера надходжень - сфера орендних відносин також була тінзована та сповнена ризиків фінансових втрат, зокрема:

- з 2012 року підприємством не забезпечувалось перерахування 50% суми надходжень орендної плати до бюджету м. Києва в загальній сумі 16,2 млн. грн.;
- підприємством не здійснювався належний контроль за своєчасністю надходжень орендних платежів, про що свідчить наявна станом на 01.01.2015 дебіторська заборгованість в загальній сумі 6,4 млн. грн. (з якої терміном виникнення більше 1 року - 5,5 млн. грн.);
- нездійснення претензійно-позовної роботи щодо стягнення простроченої та безнадійної дебіторської заборгованості призвело до виникнення ризику втрат грошових коштів у сумі 3,4 млн. грн. через спливи трирічного строку позовної давності;
- орендарями та підприємством ігнорується виконання обов'язкових умов договорів оренди в частині обов'язкового страхування орендованого майна, чим створено ризики втрат в разі настання страхових випадків;
- застосування при розрахунках орендної плати занижених орендних ставок при укладанні договорів оренди призвело до втрати доходів підприємства розрахунково на 3,4 млн. грн., в т.ч. доходів міського бюджету - 1,8 млн. грн.

Також, на підприємстві була поширена практика укладання договорів із суб'єктами господарювання про надання послуг, зберігання тощо, по довільно встановленим розцінкам, що є прихованою орендою комунального майна та призвело до недоотримання доходів бюджетом м. Києва розрахунково щонайменше 700 тис. грн.

Крім того, підприємством роками не застосовувались штрафні санкції за невиконання суб'єктами господарювання договірних зобов'язань (по договорах оренди, закупівель товарів, робіт, послуг тощо), внаслідок чого розрахункова сума недоотриманих доходів склала 19 млн. грн.

В ході аудиту встановлено, що всупереч умовам укладених інвестиційних договорів підприємством не надавались власникам торгових павільйонів (встановлених на 924 зупинкових комплексах громадського транспорту) для сплати рахунки за послуги з технічного утримання та прибирання павільйонів очікування, що призвело до втрат доходів підприємства розрахунково у сумі 4 млн. грн.

В ході аудиту встановлено також значну кількість порушень та недоліків в частині дотримання законодавства з обліку основних засобів, що ставить під загрозу подальший стан їх збереження та ефективність використання, зокрема:

- протягом 2013 та 2014 років більшість (71%) структурних підрозділів підприємства не проводили інвентаризацію активів (товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, грошових коштів тощо) і зобов'язань (стан розрахунків з постачальниками, покупцями, бюджетом тощо), що ставить під сумнів достовірність даних річних фінансових звітностей (на момент проведення аудиту на підприємстві проводиться інвентаризація);

- встановлені факти виконання транспортної роботи на маршрутах 4 автобусами «Богдан», які за даними автобусного парку виведені з експлуатації та підлягають списанню, свідчать про необ'єктивність оцінки технічного стану транспортних засобів і створюють ризик списання з балансу підприємства техніки, придатної для подальшого використання;
- з 2013 року не вживались дієві заходи щодо проведення аукціону з продажу 31 транспортного засобу балансовою вартістю 7 млн. грн., що призводило до подальшого погіршення їх фізичного та технічного стану, зменшення вартості реалізації.

Про наявність проблемних питань при використанні та збереженні основних засобів свідчить і той факт, що безпосередньо самим підприємством в липні 2014 року на автобусному парку №8 встановлено нестачу 15 транспортних засобів (з них 13 автобусів) балансовою вартістю 2,1 млн. грн.

Аудитом обліку розрахунків з оплати праці встановлено, що витрати на заробітну плату у 2013 – 2014 роках КП «Київпастранс» проводились, головним чином (81%), за рахунок фінансування із міського бюджету, при цьому:

- 146,5 тис. грн. використано неефективно в результаті застосування практики формування відділів у кількості двох штатних посад (начальник відділу та спеціаліст) *(на початку 2015 року затверджено нові штатні розписи)*;
- при визначенні потрібної чисельності працівників не враховувався плановий обсяг транспортної роботи та інших робіт (послуг), а також, не враховані норми праці, в результаті чого на підприємстві станом на 01.01.2014 рахувалось 1384 вільних вакансій (11% штатної чисельності) та на 01.01.2015 - 958 вакансій (8%), що призводить до завищення планування фонду заробітної плати *(на початку 2015 року затверджено нові штатні розписи)*;
- протягом 2013-2014 років систематично порушувались строки виплати заробітної плати через нестачу обігових коштів;
- при визначенні місячної тарифної ставки окремим категоріям працівників не застосовано встановлену Законом України «Про державний бюджет України на 2014 рік» мінімальну заробітну плату, як наслідок, ними недоотримано доходів на загальну суму 9,1 млн. грн. Тарифні ставки приведено у відповідність на початку 2015 року.

Аудитори також дійшли до висновку, що впроваджена в минулих роках на підприємстві система залучення сторонніх організацій для проведення робіт з капітальних ремонтів рухомого складу була непрозора та сповнена чисельних ризиків втрат.

Так, відповідно до п.3.2.15 Статуту одним із предметів діяльності підприємства є виконання капітальних ремонтів рухомого складу та агрегатів.

Однак, за наявності виробничих умов, технічних та трудових ресурсів для самостійного виконання робіт тощо, капітальні ремонти трамваїв та їх агрегатів проводились по договорах, укладеним в 2013 році на початку 2014 року з приватними підрядними організаціями, які, до того ж, виконували роботи використовуючи виробничі потужності КП «Київпастранс» (на території та в приміщеннях структурних підрозділів). Відсутність продуктивних дій у напрямку самостійного виконання вказаних робіт призвело, на думку аудиторів, до неефективних та економічного необґрунтованих витрат коштів підприємства та бюджету м. Києва на загальну суму 10,6 млн. грн.

Виходячи з отриманої інформації та проведених підрахунків можливо стверджувати, що в разі самостійного виконання робіт (в періоді який досліджувався) підприємство за рахунок потенційної економії коштів могло б зробити додатково капітальних ремонт 17 трамвайних вагонів, що становить 65% обсягу фактично виконаних робіт, тощо.

Крім того, було встановлено чисельні ризики втрат на інших стадіях зазначеного процесу, зокрема:

- до кошторисної вартості ремонтних робіт трамваїв в 2013 році підрядником було включено завищені показники собівартості, що призвело до ризику втрат коштів бюджету м. Києва розрахунково на суму 126,9 тис. гривень;
- невжиття заходів реагування на випадки несвоєчасного оформлення підрядною організацією первинних документів призвело до прийняття ремонтних робіт за завищеними цінами та можливих втрат коштів в загальній сумі 138,71 тис. грн.;
- випадки встановлення підрядними організаціями різних цін на виконання аналогічних видів робіт призвело до здійснення неефективних витрат на загальну суму 29,12 тис. грн.;

– неповернення підприємству заміненних запасних частин та агрегатів по договорах укладених в 2013 та липні 2014 року, які виготовлені/містять чорні та дорогоцінні метали (зворотні матеріали), призвело до недоотримання доходів підприємства розрахунково на 31,9 тис. грн.;

– виконання на субпідряді робіт по складанню кузова трамвайного вагону протягом 2012-2013 років, замовником якого підприємство саме і виступало, призвело до неефективного використання коштів бюджету м. Києва в сумі 244,2 тис. грн.

Аналізом виконаних структурними підрозділами підприємства ремонтних робіт по рухомому складу встановлено також 46 випадків документального перебування на ремонтах та технічному обслуговуванні автобусів та тролейбусів, якими в той час, згідно даних автоматизованої системи диспетчерського управління, здійснювалась транспортна робота на маршрутах. Вказане ставить під сумнів фактичне виконання робіт та створює ризик фіктивних витрат грошових коштів у сумі 2,5 млн. грн.

Також, на підприємстві протягом років застосовувалась практика придбання неякісного палива.

Зокрема, відповідно до даних санітарно-промислової лабораторії підприємства протягом 2013-2014 років лабораторне обстеження пройшло 4,8 млн.л. або 13% від загальної кількості придбаного палива. Згідно лабораторних висновків 18% обстеженого палива (700 тис.л.) не відповідає технічним вимогам договорів (якісні характеристики відрізняються від вимог ДСТУ, мають механічні домішки та домішки води тощо). Подібні випадки встановлювалися неодноразово протягом 2 років.

За наявності на підприємстві інформації про регулярні поставки неякісного палива, всупереч умов договорів, жодного разу його не було повернуто постачальнику, а також не сплачено останнім компенсацію в розмірі 20% від вартості поставленої партії, що призвело до втрати доходів розрахунково у сумі 1,5 млн. грн.

Крім того, на думку аудиторів, закупівля неякісного пального (з домішками води та ін.) та пального, що не відповідало вимогам договорів (замість дизелю ЄВРО5 придбавався ЄВРО3 або ЄВРО 4 тощо) призвело до неефективних витрат підприємства розрахунково у сумі 377 тис. грн.

Враховуючи факти постачання неякісного пального, моделюючи ситуацію, що склалася, на загальний обсяг поставок палива в досліджуваних роках, можливо стверджувати, що на КП «Київпастранс» було створено вагомий ризик зайвих витрат на закупівлю неякісного палива розрахунково на суму 2,1 млн. грн.

В свою чергу, низька якість палива негативно впливає на технічний стан транспортних засобів та призводить до збільшення витрат на його ремонт та технічне обслуговування.

Підприємство також систематично не дотримувалось вимог Закону України «Про здійснення державних закупівель» (далі – Закон), принципів здійснення закупівель - добросовісної конкуренції серед учасників, максимальної економії та ефективності, об'єктивної та неупередженої оцінки пропозицій тощо, зокрема:

– вносились до документації конкурсних торгів умови, які передбачають подальшу зміну ціни, що призводило до фактичних закупівель палива за цінами вищими від зазначених в пропозиціях переможців та ризиків зайвих витрат;

– здійснювались закупівлі палива по цінам, які перевищували середні ціни закупівель комунальними підприємствами м.Києва, що призвело до неефективного використання коштів розрахунково в сумі 3,9 млн. грн.;

– закупівля окремих партій палива здійснена з недотриманням вимоги ст. 40 Закону, в частині збільшення суми договору та ціни більше ніж на 10%, що призвело до незаконних витрат 1,7 млн. грн.;

– оплата товарів за цінами вищими ніж передбачено договорами призвела до витрат фінансових ресурсів в сумі 100 тис. грн.;

– укладались договори без проведення передбачених процедур державних закупівель на загальну суму 18,3 млн. грн.;

- внесенням змін до істотних умов договорів про закупівлю в частині «...зміни ціни залежно від зміни курсу іноземної валюти...» створено ризик неефективного використання коштів з можливими втратами на загальну суму 1,3 млн. грн.;
- закупівля тролейбусів ЛАЗ в 2007-2008 рр. згідно проведеного порівняльного аналізу здійснена за завищеними цінами, що призвело до неефективного використання коштів та можливих втрат у сумі 18,2 млн. грн.
- систематичне недотримання вимог розпорядження КМДА від 11.09.09 №1036 «Про вдосконалення порядку здійснення внутрішнього фінансового контролю» щодо розміщення інформації в електронній інформаційно-аналітичній системі «Закупівлі міста Києва» та вивчення середньоринкових цін, а також неврахування зауважень, призвели до неефективного використання коштів з можливими втратами у сумі 828 тис. грн.

Також, відмічається, що на КП «Київпаstrанс» в 2013 році Управлінням внутрішнього фінансового контролю та аудиту встановлено завищення вартості виконаних будівельно-монтажних та проектно-вишукуваних робіт при будівництві транспортних будівель та споруд (будівництво та реконструкція трамвайних, тролейбусних ліній, першої черги кільцевої дороги тощо) на загальну суму 16,0 млн. грн. та неефективні витрати на загальну суму 330 тис. грн. в результаті неналежного контролю за залишками квиткової продукції.

Крім того, ревізією фінансово-господарської діяльності КП «Київпаstrанс» проведеною Державною фінансовою інспекцією в місті Києві за період з 01.01.2012 по 01.10.2014, встановлено фінансових порушень та недоліків на загальну суму 34,2 млн. грн.

Аналіз отриманої в ході аудиту інформації свідчить про значний потенціал у підприємства з оптимізації витрат, збільшення дохідної частини та перегляду чисельних неефективних управлінських рішень попереднього керівництва.